

potvrđuje da je Jukićev životni put bio obilježen križem: križem rođenja u siromašnoj, potlačenoj Bosni, križem turskoga vladanja, križem nerazumijevanja subraće i redovničkih poglavara, križem bolesti i progonstva i, konačno, križem vlastite duše koja je uvijek tražila više uvjerenja da ništa nije nemoguće kad se radi i trudi za svoj rod i narod.

Iščitavanje životopisa uvod je u razumijevanje književnoga djela i stvaralaštva Jukićeva u cjelini, na koje se mora primijeniti specifičan kriterij procjene uvjetovan vremenom i prostorom. Jukića treba promatrati u kontekstu Omer-pašine Bosne, gdje se onda njegov književni, jezikoslovni i prosvjetiteljski napor ne doživljava kao rad kojemu je jedini atribut opsežnost, nego i kao djelo koje izrasta iz

tradicionalnih franjevačkih okvira, nadrasta ih i uklapa se svojim sadržajem u jedan moderni europski tijek. Njegovo je pero uvijek i samo u službi njegova naroda, pa je jasno da cilj kadgod ušutka Muzu. Istraživača to ne treba zavarati niti ga navesti da prestrogo sudi o Jukiću piscu. Treba početi od premise da je taj franjevac bio *redovnik naroda i domovine*, kako kaže podnaslov knjige, što istraživača obvezuje da dokaže kako Jukić mora u kontekstu hrvatske književne i jezične povijesti postati nešto više od relativno kratke bilješke u enciklopedijama i više od fraze o prosvjetitelju, bosanskom ilircu, stradalniku i zanesenjaku. Čitatelju knjige prepuštamo da prosudi koliko je u tome uspio Marko Lukenda.

Darija Gabrić-Bagarić

RIJEČKI FILOLOŠKI DANI 3

RIJEČKI FILOLOŠKI DANI

Zbornik radova s Međunarodnoga znanstvenoga skupa
Riječki filološki dani održanoga u Rijeci od 3. do 5. prosinca 1998.
Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci
Rijeka 2000., 510 str.

U Rijeci je od 3. do 5. prosinca 1998. godine održan treći Međunarodni znanstveni skup *Riječki filološki dani*. Brojni su hrvatski i inozemni filolozi tom prigodom predstavili rezultate svojih istraživanja vezanih uz dva tematska područja: Riječku knjigu 19. stoljeća i Hrvatsku filološku misao danas. Time se,

već tradicionalno, Riječki filološki dani potvrđuju kao znanstveni skup poticajan za istraživanje filoloških tema vezanih uz riječko područje i otvoren za najnovije spoznaje iz jezikoslovlja i znanosti o književnosti.

U Zborniku je radova s ovoga skupa, na više od 500 stranica prema

abecednome redu autora objavljeno ukupno 48 radova znanstvenika iz Hrvatske, Mađarske, Austrije, Češke, Slovačke i Slovenije, od čega trideset i dva izvorna znanstvena članka, devet preglednih članaka, pet stručnih članaka i dva prethodna priopćenja. Ovaj je treći po redu *Zbornik radova Riječki filološki dani* uredila Diana Stolac, profesorica na Odsjeku za kroatistiku na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci.

Plenarna su izlaganja na skupu održali eminentni hrvatski znanstvenici. U Zborniku ih je objavljeno devet.

Milan Moguš svoj je rad posvetio 750. obljetnici pisma pape Inocenta IV. senjskomu biskupu Filipu. Autor filološki iščitava pismo kojim je papa Inocent IV. 1248. godine pozitivno odgovorio na molbu senjskoga biskupa Filipa dopustivši mu uporabu glagoljice u bogoslužju. Papinim je pismom, dakle, dopuštena uporaba glagoljice i senjskomu biskupu, a ne samo, kako je do tada bilo, nižemu svećenstvu, i to za područje cijele "Slavonije" što je u srednjemu vijeku podrazumijevalo široki prostor između mora i Drave. Time je otvoren put slobodnome razvoju glagoljice i postavljen temelj za "zlatno razdoblje hrvatskoga glagoljizma" koje će uslijediti u iduća 2 - 3 stoljeća.

Književnopovijesni pregled onoga što se u Rijeci tiskalo od 1790. do 1913. godine u svojem članku *Riječka hrvatska tiskana riječ i književnost XIX. stoljeća* donosi Milorad Stojević. Autor govori i o estetskoj vrijednosti tih tiskovina i njihovu značaju za riječku i uopće hrvatsku književnost, te ističe da je "cijelo (je) riječko XIX. stoljeće

pokazalo kako je ovdje tiskarstvo i u tehničkom i u grafičkom smislu bilo mnogo ispred tekstova što ih je tiskalo, a to znači da je bilo kongruentnije u svojoj struci od književnosti".

Dosada slabo istraženoj temi iz riječke književne prošlosti svoj je članak posvetio Irvin Lukežić. U središtu je njegove pozornosti prožimanje mađarske i talijanske kulture u Rijeci o čemu svjedoči i tradicija prevođenja mađarskih književnika na talijanski jezik u razdoblju od ranih osamdesetih godina 19. stoljeća sve do sredine 20. stoljeća. Autor donosi pregled prevodilačke produkcije i informacije o prevoditeljima.

O Matoševu viđenju Rijeke i Hrvatskoga primorja govori članak Miroslava Šicela. Autor je izdvojio dvije vrste Matoševih tekstova vezanih uz Rijeku, sjevernoprimorski i istarski prostor. Jedni predstavljaju Matošev osobni susret s tim prostorom, a drugi su njegovi osvrti na književno djelo pisaca s toga područja: E. Kumičića, R. K. Jeretova i J. P. Kamova.

Darko Gašparović u članku *Rijeka kao metafora* ističe Rijeku kao zahvalan topos za metaforiziranje. Tezu potkrjepljuje primjerima metaforiziranja Rijeke u hrvatskoj književnosti 20. stoljeća te zaključuje da je Rijeka kao topos idealna književna tema "za razvijanje pluralnih i kontrapunktnih metafora razmeđa".

Model rodoslovnog stabla (s posebnim osvrtom na njegovu primjenu u romanistici i slavistici) naslov je članka Žarka Muljačića. Autor je svoj relativistički model najprije primijenio na genezu i razvoj romanskih jezika, a zatim

istaknuo mogućnosti primjene toga modela u proučavanju geneze i razvoja slavenskih jezika.

Tri su rada s plenarnih izlaganja posvećena suvremenoj jezikoslovnoj problematici. O kategoriji neodređenosti / određenosti i načinu njezina izražavanja u svojem članku raspravlja Josip Silić. Autor polazi od činjenice da je kategorija neodređenosti / određenosti logička i lingvistička univerzalija, te da ima status sintaktičke, preciznije aktualnosintaktičke kategorije. "Ishodište joj je naime u aktualnoj sintaksi", tvrdi autor. "U svim se jezicima ona izražava, ali ne na isti način."

O načinima izražavanja kategorije neodređenosti / određenosti u hrvatskome standardnom jeziku raspravlja Ivo Pranjković. Autor tu gramatičku kategoriju ističe kao jednu od "tzv. dubinskih i obvezatnih kategorija koja se može izražavati odnosno na neki način "prelamati" gotovo sa svim ostalim gramatičkim kategorijama".

"Nepравилnike" - "punoznačne riječi koje namaju sve gramatičke kategorije koje su svojstvene leksičko-gramatičkom razredu kojemu te riječi pripadaju" u svojem radu analizira Branka Tafra pristupajući problemu gramatičke naravi i leksikografski. "Da bi našli svoje mjesto u rječničkom opisu, potrebno je da ih gramatika bolje opiše", zaključuje autorica.

Središnjom se temom skupa - *Riječka knjiga 19. stoljeća*, što izravno, a što neizravno, bavi petnaestak autora. Njihovi prilozi s različitih motrišta - književnopovijesnih, književnoteorijskih, dijalektoloških, jezičnopovijesnih

osvjetljavaju pitanje riječke knjige u 19. stoljeću.

U istraživanju je riječke knjige u 19. stoljeću nezaobilazno pitanje Šćaveta o kojemu ovom prigodom u svojem članku *Riječko izdanje Šćaveta 1824. godine* piše Mile Bogović. U članku se iznose okolnosti koje su dovele do pojave Šćaveta - liturgijske knjige iz koje su se čitali hrvatski tekstovi. Iako praksu da se sve ono što narod čuje čita na narodnome jeziku, a ono što se tiho moli na staroslavenskome ili latinskome najviše crkvene vlasti nikada nisu dopustile, ona je dugo bila u uporabi. O tome svjedoči i izdanje Šćaveta što ga je priredio i tiskao u Rijeci 1824. godine senjsko-modruški biskup Ježić. Autor ističe nezaobilazno liturgijsko, književno-povijesno i jezično značenje toga izdanja.

Riječki su leksikografi 19. stoljeća i njihov odnos prema filološkim školama u središtu zanimanja Diane Stolac. Riječke leksikografe Frana Kurelca, Ivana Dežmana, Vinka Pacela, Jakova Antuna Mikoča i Božu Babića nije povezivala pripadnost istoj filološkoj školi, ali ih je povezivao isti cilj - "dokazati kako hrvatski jezik ima sve tvorbene mogućnosti za formiranje znanstvenoga nazivlja", ističe autorica.

Riječkome je tisku 19. stoljeća posvećen članak Marine Fruk. Autorica prikazuje list *Gazzetta di Fiume / Fiumaner Zeitung* koji je na njemačkome jeziku izlazio u Rijeci 1867. godine. U središtu su pozornosti njemački oglasi koji na autentičan način svjedoče o riječkoj svakodnevicu toga doba.

S dijalektološkoga je gledišta Rijeci u 19. stoljeću pristupila Silvana Vranić u

svojemu radu *Čakavština riječkoga prigrada u drugoj polovini 19. st. u odnosu na današnju*. Jezične značajke teksta Razgovora tiskanoga u Drenovi 1874., koji odražava obilježja riječke čakavštine, ali i idioma riječkoga prigrada (Drenova, Plase), autorica uspoređuje s današnjim značajkama mjesnoga govora Drenove. Analiza je pokazala "da se današnji idiom riječkoga prigrada nije izmijenio ni fonološki ni morfološki u odnosu na idiom iz 19. st., te da je onda pripadao, a i sada pripada ekavskomu čakavskomu dijalektu i unutar njega sjeveroistočnomu istarskomu podsustavu".

Svojim je rođenjem i radom uz šire riječko područje vezan Ivan Milčetić - jedan od začetnika hrvatske dijalektologije. Njegov izravan dijalektološki rad u svojem članku predstavlja Sanja Bogović. Iscrpno analizirajući Milčetićeve objavljene radove, njegovu korespondenciju s Vatroslavom Jagićem i bilješke iz rukopisne ostavštine, autorica je kao posebnu vrijednost istaknula njegovu raspravu *Čakavština Kvarnerskih otoka* te njegove prinose unapređenju hrvatske dijalektologije.

U nekoliko su članaka analizirani književni doprinosi riječkoj knjizi. Svoj je doprinos riječkoj knjizi u 19. stoljeću dao i franjevac Josip Ivančić koji je za svoga boravka na Trsatu pokrenuo dva časopisa: *Dušobrižnik* i *Ružičnjak sv. Franje Serafskoga*, te priredio i tiskao niz knjiga. Time je, ističe u svojem članku Ana Pelčić, dao značajan doprinos pučkoj nabožnoj literaturi svoga doba.

Goran Kalogjera u članku *Odjeci*

Zbornika braće Miladinova u Rijeci, njenoj okolici i Istri otkriva pretplatnike Zbornika s toga područja: Antuna Mažuranića, Franju Vlacha i biskupa Jurja Dobrilu. Autor pojašnjava motive koji su ih naveli da se jave kao pretplatnici Zbornika i ističe da je zahvaljujući njima ljepota usmenoga narodnoga stvaralaštva makedonskoga i bugarskoga naroda doprla i do tih krajeva.

Kumičićevo naturalističko određenje naslov je članka u kojemu Dragomir Babić procjenjuje odjeke Kumičićeva članka *O romanu* (koji predstavlja "apoteozu realizma odnosno naturalizma") na njegove gradske romane *Olga i Lina* i *Gospođa Sabina*. Autor zaključuje da Kumičić u tim romanima nije uspio realizirati naturalističku književnu metodu.

Ines Srdoč-Konestra analizira ženske likove u prozi Viktora Cara Emina, i to osobito u trilogiji istarskih romana (*Pusto ognjište*, *Usahlo vrelo*, *Iza plime*), a ističe da sva tri romana, inače s vrlo malo modernističkih obilježja, upravo načinom oblikovanja ženskih likova Cara uvrstavaju među tadašnje hrvatske modernističke pisce.

U nekoliko se priloga razmatraju jezičnopovijesne teme koje se ne bave direktno zadanom temom skupa, ali su svakako s njom povezane. Tako Ljiljana Kolenić u svojem članku uspoređuje gramatičke definicije u dvije hrvatske gramatike - *Novoj slavonskoj i nimačkoj gramatici* Matije Antuna Reljkovića (1767.) i *Slovnici hervatskoj za srednja učilišta* Adolfa Vebera (1871.). Autorica izdvaja njihove zajedničke osobine i

ističe da bi neke Reljkovićeve i Veberove definicije mogle naći svoje mjesto i u suvremenim hrvatskim gramatikama. Posebno se naglašava da su "u definiciji vrsta riječi u hrvatskim gramatikama općenito, a osobito u navedenima, češći (su) semantički nego gramatički opisi".

Mjesto rukopisnoga rječnika Pavla Rittera u lancu hrvatske leksikografije određuju u svojem članku Zrnka Meštrović i Nada Vajs. Autorice pokazuju da je *Lexicon Latino-Illyricum* Pavla Rittera Vitezovića iz 1700. godine, iako neobjavljen, nezaobilazan u razvoju hrvatske leksikografije jer je, s jedne strane, u njemu uočljiv utjecaj dotadašnjih hrvatskih rječnika (osobito Mikaljina *Blaga jezika slovinskoga*), a s druge je strane taj rječnik utjecao na neka kasnija hrvatska leksikografska djela (osobito Sušnik-Jambrešićev *Lexicon Latinum*).

Prilog je našoj povijesnoj leksikografiji svojim člankom *Dopreporodni štokavski rječnici - dostupnost i uporaba* dala i Darija Gabrić-Bagarić. Autorica postavlja pitanje dostupnosti i uporabivosti naših dopreporodnih rječnika, te problematizira prezentiranje njihova leksičkoga blaga. U članku se iznose osnovna načela prezentiranja rječničke građe. "Svaki od dopreporodnih rječnika ima neku svoju posebnost koju bi valjalo u kritičkom izdanju adekvatno prikazati", zaključuje autorica.

Dva su članka posvećena hrvatsko-mađarskim jezičnim i književnim vezama. O dijalektološkim napomenama u mađarskim jezikom napisanoj *Hrvatskoj gramatici* Józsefa Margitajia iz 1884. godine piše Ernest Barić. Autor

osobito ističe dijalektološke napomene o jezičnim posebnostima međimurskih govora po kojima tu gramatiku ocjenjuje vrijednim prinosom "hrvatskoj povijesnoj dijalektologiji, posebno kajkavskom narječju". O Pečuhu kao jednome od važnih književnih i nakladničkih središta hrvatske knjige u Mađarskoj govori članak Janje Prodan *Tiskanje hrvatske knjige u Pečuhu (18. i 19. st.)*.

Drugoj je temi skupa - *Hrvatskoj filološkoj misli danas* - posvećeno dvadeset i pet radova iz područja jezikoslovlja i znanosti o književnosti. U većini je članaka s različitih tematskih područja analizirana jezična problematika.

Marija Turk u članku *Višečlani izrazi s desenantiziranom sastavnicom kao nominacijske jedinice* raspravlja o trima nominacijskim jedinicama: frazemima, terminima i onimima, te o odnosima među njima. Autorica utvrđuje dodirne točke i paralelizme među njima koje "opravdavaju svrstavanje višečlanih termina i onima s desenantiziranom sastavnicom u frazeologiju u širem smislu", ali i funkcionalno-komunikativne razlike koje "opravdavaju razvrstavanje u tri nominacijska tipa koja pojedinačno proučavaju tri lingvističke discipline: frazeologija u užem smislu, terminologija i onomastika".

Frazeološkom se problematikom bavi i Željka Fink u članku *Tipovi frazema-fonetskih riječi*. Autorica ističe da su fonetske riječi, budući da imaju sve osobine frazema, dio frazeologije, te iznosi njihovu podjelu na dvije skupine: prave frazeme-fonetske riječi i potencijalne frazeme-fonetske riječi.

O gramatičkome i leksičkome značenju riječi i problemima njihove leksikografske obrade piše Marija Znika. Naglašava se da "u našim gramatičkim opisima nedostaje dosta toga što bi olakšalo razumijevanje dvosmislenosti nekih izričaja i olakšalo leksikografsku obradu u onom njezinu dijelu u kojemu se uz riječ moraju donijeti gramatičko-semantički podaci".

Aktualna je tema iz suvremenoga hrvatskoga jezikoslovlja - računalno nazivlje u središtu zanimanja Milice i Milana Mihaljevića. Autori analiziraju uporabu imperativa u računalnome nazivlju i nazivlju generativne gramatike. Zaključuju da su "poimeničeni imperativi u nekim strukama nazivi te bi stoga trebali biti zabilježeni u tom obliku i u terminološkim rječnicima". Autori predlažu da se takvi nazivi pišu malim početnim slovom i zalažu se za njihovo dosljedno prevođenje i definiranje.

Publicističkim se stilom hrvatskoga standardnoga jezika bave Lada Badurina i Marina Kovačević. Analizirajući jezik hrvatskih medija devedesetih godina 20. st., osobito leksičku razinu, autorice utvrđuju da se u publicističkome stilu pojavljuju značajke svih ostalih funkcionalnih stilova standardnoga jezika, te da je jezik publicistike pod izrazitim utjecajem pomodnih, osobito ideoloških društvenih trendova.

O etičkome dativu kao izrazu gramatičke ekspresivnosti u jeziku piše Anita Peti-Stantić. Na temelju primjera iz hrvatskih gramatika autorica raspravlja o trima razinama vezanim uz izricanje etičkoga dativa u suvremenom hrvatskom jeziku: normativnoj, sintaktičkoj i

semantičkoj. Naglašava se da etički dativ "nije sintaktička kategorija, nego komunikacijska funkcija kratkih oblika ličnih zamjenica u rečenicama kojih je smisao određen upravo odnosom prema iskazu i sudionicima komunikacije".

(Morfo)sintaktičkoj je problematici posvećen članak Jasne Vince-Marinac. Na primjerima iz *Lekcionara Bernardina Spličanina* i *Ranjinina lektionara* autorica analizira sklonost lokativnome izričaju u neobosobljenih imenica. U tumačenju te pojave autorica primjenjuje "ljestvicu obosobljenosti" ("individuation hierarchies").

Inojezičnim su utjecajima u hrvatskome jeziku posvećena dva članka. Jedan se bavi inojezičnim utjecajima na dijalektološkoj razini, a drugi na standardološkoj. Nada Ivanetić analizira germanizme u govoru Bribira koji pripada ikavsko-ekavskom dijalektu čakavskoga narječja. Na temelju korpusa od 660 germanizama istražuje se integracija germanizama u sustav toga mjesnoga govora, a osobita se pozornost posvećuje njihovim promjenama u tzv. vidljivom vremenu. Milvia Gulešić analizira *Stilistički aspekt prilagodbe hungarizama hrvatskomu standardnom jeziku*. Autorica je hungarizme najprije motrila s gledišta hrvatskoga jezika kao sustava, a zatim je promatrana njihova uporabna vrijednost u funkcionalnim stilovima hrvatskoga standardnoga jezika. Zaključuje se da su se posuđenice iz mađarskoga jezika dobro prilagodile strukturi hrvatskoga standardnoga jezika, a "njihova je stilistička vrijednost, tj. mjesto u funkcionalnoj raslojenosti hrvatskoga standardnoga jezika u skladu

s njegovim potrebama i ne može se proučavati nezavisno od izvanlingvističkih razloga koji su do posuđivanja doveli”.

Pregled dijalektološkoga rada Rudolfa Strohalu u svojemu članku iznosi Mihaela Matešić. Poseban je naglasak na Strohalovim radovima o čakavskim i kajkavskim govorima.

Jednim se od najstarijih spomenika hrvatskoga jezika - *Zakonom vinodolskim*, preciznije njegovim prijepisom iz prve polovice 16. stoljeća bavi Helena Pavletić. Autorica je analizirala deklinacijski sustav u jeziku Zakona vinodolskoga, iznijela paradigme s potvrđama i komentarima za sve imeničke riječi, te utvrdila “da je Zakon vinodolski pisan hrvatskim književnim jezikom kancelarijskog, tj. pravnog stila kakav se rabio na području sjeverozapadne Hrvatske u 16. stoljeću”. Potvrđena je i teza o stoljetnome kontinuitetu čakavski stiliziranoga hrvatskoga književnoga jezika na području sjeverozapadne Hrvatske.

Onomastičkim je pitanjima posvećen članak Anđele Frančić naslovljen *Istoimenost i (onomastička) komunikacija*. Autorica analizira imensko-prezimensku entropiju (pojavu kada više osoba nosi isto osobno ime i prezime) na primjeru najčestotnijega međimurskoga prezimena (Novak). Ističu se posljedice takve pojave u komunikaciji i predlažu načini njezina izbjegavanja.

Toponimijom se već godinama bavi Stanislav Gilić. Ovom je prigodom predmet njegova interesa bila krajska toponimija. Autor je na području katastarske općine Kraj popisao 297

toponimskih jedinica koje je u radu razvrstao prema pobudi imenovanja. Na temelju katastarskih karata s početka 19. i konca 20. st. autor je obuhvatio i povijesnu toponimiju. Rad donosi i sufiksalsnu raščlambu krajskih toponima i njihovu učestalost, a na kraju i abecedni popis krajskih toponima.

Hrvatski je jezik promatran i u usporedbi s drugim slavenskim jezicima. Dva su članka takvoga tipa. U prvome naslovljenom *Organizacija prostora u prefiksalsnih glagola hrvatskoga i poljskoga jezika* Neda Pintarić uspoređuje glagolske prefikse s prostornim značenjem u hrvatskome i poljskome jeziku i analizira njihovu značenjsku i funkcionalnu uporabu u tim dvama jezicima. Analoško-kontrastivna analiza pokazala je da među njima postoje velike sličnosti, a razlike su samo u funkcioniranju: “isti oblici rabe se u različitim prostornim kontekstima dvaju srodnih jezika”. Milenko Popović i Rajisa Trostinska u svojemu članku govore o izražavanju bezličnosti u hrvatskom, ruskom i ukrajinskom jeziku. Kontrastivnom analizom autori dolaze do zaključka da se bezličnost “u sva tri razmatrana slavenska jezika ostvaruje gotovo na isti način, tj. gotovo istim gramatičkim sredstvima, što je još samo jedna potvrda njihove srodnosti, koja opet na svoj način zaprepaštava takvom svojom pojavnošću poslije petnaestak stoljeća razdvojenosti”.

U prilogu *Hrvatski jezik kao strani / drugi dvije godine kasnije* Vesna Požgaj-Hadži i Marija Smolić predstavile su rezultate ankete o problemima lektorskoga rada koju su provele među

lektorima hrvatskoga jezika na stranim sveučilištima. Rezultati su ankete, između ostaloga, ponovno aktualizirali potrebu osnivanja institucije "koja bi sustavno i sveobuhvatno vodila brigu o hrvatskom jeziku kao stranom, razvijala pogled na jezik izvana i povezivala ljude koji se tom problematikom bave".

Preostali radovi objavljeni u Zborniku većinom su orijentirani na probleme suvremene hrvatske književnosti.

O intermedijalnosti u suvremenome hrvatskome pjesništvu govori opsežan članak Gorana Rema *Postmoderna u intermedijalnom pjesništvu*. S ciljem da prikaže "pojavu tragova drugih umjetnosti (i inih kodificiranih medija) u tekstualnim strukturama jednoga dijela suvremenoga hrvatskoga pjesništva", autor pojavi intermedijalnosti pristupa s različitih motrišta.

Pjesništvom se riječke pjesnikinje Vlaste Kopač-Perušić bavi Danijela Bačić-Karković. Promatrajući njezin poetski izričaj (unutar suvremenoga hrvatskoga pjesništva i Riječkoga književnoga kruga kojemu je pripadala) kroz posmrtno objavljenu zbirku pjesama *Prostor ljubavi*, autorica ističe načelo lirske ispovijesti "osnim, gravitacijskim načelom" njene poetike. U članku se naglašava antologijska vrijednost nekih pjesama, posebice iz ciklusa *Kućo, daj mi providnosti* koji D. Bačić-Karković ocjenjuje "antologijskim iskorakom u sam vrh hrvatskoga novijega pjesništva".

O jeziku Paljetkova pjesništva piše Katja Bakija. Izdvajajući specifičnosti Paljetkova pjesničkoga jezika na sintagmatskoj i semantičkoj razini, autorica propituje što određuje jezik

Paljetkova pjesništva. "Paljetkov pjesnički jezik jedinstven je i neponovljiv, iznova stvoren u svakoj pjesmi kao pojedinačnom diskurzu pa je to jezik koji se ne može ni naučiti ni oponašati jer ga Paljetak kao svaki pravi pjesnik oblikuje na stvaralački autentičan način."

Hrvatska je dramska književnost u središtu zanimanja Adriane Car-Mihec. U svojemu članku *Dramska prikazanja u artistskom okruženju* autorica, polazeći od teze Borisa Senkera o artistskoj i verističkoj struji u dramskoj književnosti hrvatske moderne, analizira nekoliko hrvatskih artistskih modernističkih drama u kojima prepoznaje žanrovske osobitosti crkvenih prikazanja.

O "ženske udjelu" u suvremenoj hrvatskoj književnosti govori članak Helene Sablić-Tomić *Ljepša polovica književnosti 1990-ih*. Autorica izdvaja nekoliko narativnih modela diskursa "koji otkrivaju njihove načine kulturno-konstruktivskih dimenzija u percepciji i obradi zbilje".

Kategorija načina u Kamovljevoj lakrdiji Žena naslov je članka Sanje Tadić-Šokac. Na temelju poetike Gérarda Genettea autorica utvrđuje modernističke narativne postupke u organizaciji Kamovljeva teksta.

Književno je djelo hrvatskoga romanopisca, pjesnika i antologičara Dalibora Cvitana tema članka Branimira Bošnjaka. Autor problematizira Cvitanov odnos prema pojmu 'stvarnosti' i ističe da on nastoji "ponovno 'otežati' diskurz stvarnosti tradicijskim 'vrijednostima', smislom, hijerarhijom, kako bi

subverziraio njegovu utopijsku 'lakoću' i 'bezzvrijednost'".

Hrvatskom se književnošću u Mađarskoj bavi Stjepan Blažetin. Predstavljajući u svojem prilogu pripovijetke trojice bunjevačkohrvatskih autora iz Mađarske - Ivana Petreša, Antuna Karagića i Mije Karagića - autor utvrđuje njihove zajedničke elemente "na temelju kojih možemo govoriti o bunjevačkohrvatskoj pripovjednoj tradiciji u književnosti Hrvata u Mađarskoj od 1918. do danas".

Književnopovijesnu koncepciju Šime Ljubića izloženu u njegovoj povijesti književnosti *Ogledalo književne poviesti jugoslavjanske (1864.)* iščitava Cvjetko Milanja. Autor ocjenjuje da je u svojoj realizaciji ta povijest književnosti "kronikalno-historiografska i antikvarno-pozitivistička, koja svoje književno-

povijesno značenje može imati samo u tome što bijaše jedna od prvih povijesti hrvatske književnosti 19. stoljeća, ako je takvom uopće možemo imenovati u današnjem smislu riječi književne povijesti".

Nakon prvoga zbornika radova s *Riječkih filoloških dana* u kojemu je objavljeno 35 i drugoga s 38 znanstvenih i stručnih radova, 48 radova iz ovoga trećega svjedoče o sada već zavidnoj prihvaćenosti *Riječkih filoloških dana* u hrvatskim i međunarodnim filološkim krugovima. Zbornik se je radova s trećih *Riječkih filoloških dana* uspješno nadovezao na prethodna dva nastavljajući s promicanjem riječke filološke tradicije i suvremene hrvatske filološke misli što očekujemo i od idućih zbornika s *Riječkih filoloških dana*.

Sanja Holjevac